

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Pogled v naše vinograde.

Vže dolgo nismo videli tako lepih trt po naših vinogradih, kakoršne so letos. Se ve da, govorimo le o tistih vinogradih, kateri so bili vže več let zaporedoma škropljeni. To ti je mladje dolgo in močno, da ga je kar veselje gledati. Nad veliko množino grozdja na trtah se mora pa slehernemu kar srce smijati. Človek se obilnega blagoslova božjega skorej ne more nagledati, in le jedno željo goji vsak vinar, namreč; Bog nas varuj kake nesreče!

Za potrebno imamo, pri tako veselem pogledu v vinograde na troje opozoriti. Prvo se tiče skrajšanja mladja, drugo odjemanja listja, in tretje trgatve.

Marsikdo si misli, in to po pravici, i kako bode pa grozdje, v takem lomu, v taki goščavi moglo zoriti? In ta misel ni prazna. V marsi-

katerem vinogradu se nahaja grozdje istinito v taki goščavi, v taki senci, da ga je težko najti, dasiravno ga je veliko. Brez umne pomoči utegne resnično le slabo zoreti, osobito utegne pa pri količkej nagajivem vremenu gnjiti. Praša se, ali bi se ne smelo skrbeti za to, da bode imelo solnce več upliva, več moči, s tem, da se mladje skrajša, listje pa obere? Da, jedno kakor drugo se sme, toda previdno se mora stvar v roke vzeti, da se ne napravi več škode, kakor koristi. Mladje se sme prav brez vse skrbi toliko skrajšati, da ostane le še dober meter dolgo. To storiti se sme pa šele takrat, kadar grozdje vže mehčati prične, nikakor pa ne prej, torej ne pred začetkom septembra. Prezgodnje skrajšanje mladja, je v stanu močno škodovati, in sicer s tem, da najvišja očesa na skrajšanih mladikah v novič poženejo, in dosti redilnega soka, kateri bi imel grozdje ob zorenji rediti, gre vsled nastanja novih pognankov za grozdje kar v zgubo, novi pognanki pa tudi niso nikake koristi.

PODLISTEK.

Kako so neki „žnidarji“ rogatega klicali.

Spisal Ojnarf Cenederg.

Nič ne maraj drag' moj Jaka,
Danes imaš denarja kakor spaka!

Bilo je pred veliko leti; pred nedavnim so mi pravili stari oče, da tistih ni več med živimi, ki so to storili — torej brez zamere.

Bil je lep letni dan, solnce je pripekalo, da je bilo joj! Nobeden si ni upal iti na sprehod po dnevu, ampak le zjutraj zarano ali pa bolj pozno zvečer. Zemlja je bila razbeljena in razpokana, da bi bil lahko celo dlan vtaknil v razpoklino.

„Kaj bo! kaj bo! če Bog dežja hitro ne dá,“ tako so tarnali neki „žnidarji“, ko so se zbrali v neki gostilni. „Zasluzek je sedaj slab, dela malo, na trgu pa je vsaki dan dražje in dražje. Kres je takoj, pšenica in druga žita pa so še tako majhna, da se še vsa tla vidijo. Kaj bo, kaj bo!“

„Kaj bo, kaj bo!“ oglasi se gostilničar, sto-

pivši iz druge sobe, ki je slišal njih pogovore. „Pili ga bodemo, pili, pa je, če prav so slabi časi. Ravno danes sem nastavlil novega ki sem ga pripeljal iz Dalmacije — hočete li tega ali mojo staro črnino? Ukažite gospôda moja!“

„Pa prinesite novega, bodemo vsaj videli, kako robo ste kupili“, odgovoré „žnidarji“ nekako nestrpno.

Gostilničar, dasiravno vže prileten možiček, vendar še jako uren, vzame bokal ter ga pritrese na mizo, kakor kaka dvajsetletna natakariča.

„No, sedaj pa le hitro pokusite, kako robo je kupil stari Primož“, tako namreč se je imenoval gostilničar, dé postavši na mizo posodo, iz katere se je penila zlata kapljica. „Kje je pa Jaka?“ praša začuden; „vsaki dan pride sem gotovo, danes ga pa še nisem nič videl. Ga je pa zopet kaj oni kruljevi berač s citrami naplahtal, vsaj mu je včeraj nekaj tako važnega pripovedal, Jaka ga je pa poslušal, da je kar zijal.“

„Pa veste kaj?“ prašajo „žnidarji“ radovedno.

„Ne, samo to sem slišal, ko je rekel Jaka: Kaj ne? ravno ko bo polnoči ura bila.“

Pregosto listje se sme trtam tudi šele takrat odjemati, kadar začne grozdje vže mehčati, pa to delo se mora vršiti še z večjo pozornostjo, kakor pa skrajševanje mladja. Paziti se mora pri tem, da se grozdje, katero je vidno v senci bilo, kar na mah solncu ne razpostavi. Solnce tako grozdje kaj rado opali, ožge tako, da postane rujavo, ter da se tudi posuši. Za to kaže le tisto listje obrati, katero je pod grozdom ne pa tisto, katero je nad njem, katero ga krije, senči. Preobilno odjemanje listja ima pa še drug kaj slab nasledek, namreč ta, da se doseže z njim namesto bolj — manj zrelo grozdje. Stvar je jasna. Peronospora stori, da trtam listje odpade, in grozdje noče zoreti. No, ako trtam po umetni poti, z obiranjem listje odvijamemo, mora biti nasledek pač ravno tisti, kakor peronospora, in temu je tudi istinito tako. Vinogradniki, bodite torej previdni in ne obirajte košatim trtam listja na napačni način. Prizanašajte mu bolj ko mogoče, nikar pa ne prizanašajte plevelu pod trtami. Ako nočete vinograd, ko mehča grozdje, še jedenkrat, znabiti v tretjič okopati, poplite pa vsaj plevel. S tem da se zemlja plevela oprasti, sogreva se ona po dnevu kaj močno, po noči pa oddaja po dnevu sprejeto toploto, in ta je ravno tista, katera zorenju grozdja kaj močno koristi. Ako bi temu ne bilo tako, ne zamoglo bi v senci rasteče grozdje pač nikdar dozoreti, istinito pa vendar dozori, res da vedno slabši kakor pa ono, katero je vidno solnčnim žarkom izpostavljeno.

Pri pogledu v naše krasno stoječe vinograde, pride nam pa še nekaj na misel, in to je sledeče.

„Bog vedi, kake muhe ima zopet ta človek; brž ko ne ga je navihal, da bode šel zopet kak zaklad kopat, kakor lansko leto“, reče jeden izmed „žnidarjev“. „Kajti ona krevlja ti obljubi ves svet in njega zaklade, ako mu daš kupico vina — vsem bi rad pomagal, sam sebi pa vendar le ne more“.

„Kaj? on je že kedaj zaklad kopal, on?“ vpraša začuden jeden izmed njih, ki še o tem ni nič vedel, „on, pa je tudi kaj dobil?“

„E, dobil ni ravno nič, pa bi bil, če bi ga ne bil obgovoril oni krevljasti prosjak, ki je zopet nekoliko natrkan mimo prišel. Sedaj mu menda hoče povrniti, zato mu je nasvetoval kak drug zaklad“.

„Kaj se ne sme takrat obgovoriti?“ vpraša najbolj radovedni.

„Seveda se ne sme; saj sem vže rekel, ko ga je obgovoril, so se mu lonci, dasi je imel vže jednega v roki, kar globoko vdrli“.

„No, pa vsaj koristilo bi mu bilo malo, če bi jih bil tudi dobil; moral bi vže tako ali tako tretje leto umreti“, oglasi se gostilničar, ki je do

Skušnja uči, da se vinogradniki po večih slabih vinskih letinah dobre tako razvesele, da trgatve vže kar pričakati ne morejo in — prenagljivo se z njo. Nasledek temu je, seveda slabše, kislejše vino. Ne prenaglite se torej s trgatvijo, odlašajte dlje ko mogoče, posebno zeleniko pustite vsaj do 20. oktobra na trtah in ne bode vam žal.

Shod slov. katoliškega političnega društva v Novem Mestu

bode 6. avgusta popoldne po duhovnem opraviu v kapiteljski cerkvi. Kraj bodo naznanile prihodnje „Dol. Novice“. Obravnavalo se bode o naše narodne katoliške organizaciji, o socijalnih in gospodarskih razmerah, poročalo se bode o rečeh iz državnega zbora. Govorili bodo gg. Dr. Papež, deželni odbornik, naš rojak, dr. V. Gregorič, primarij v deželni bolnišnici v Ljubljani, Viljem Pfeifer, naš deželni in državni poslanec, Babnik, župnik topliški in morda tudi g. vodja Povše, deželni in državni poslanec.

Vže iz tega someščani in okoličani lahko razvidite, da bode shod istinito zanimiv in jako koristen. Prepričani smo, da bode prihiteli v velicem številu v Mesto ter pokazali domačim in tujim gospodom, da znamo dobro ceniti svoje najdražje svetinje, sveto vero in narodnost slovensko — pa tudi, da nismo nebržni, kar se tiče naših gospodarskih, družbinskih in družih razmer. Kedo ne vé, koliko nas teži in tare. Marsikaj koristnega se bode o tem govorilo, nasvetovalo, sklenilo. Pomagajmo si sami in Bog nam pomore. Delajmo

sedaj sedel v kotu ter poslušal njih pogovore. „Kakor sem jaz slišal od mnogih pravit in je tudi resnica, to vem po onem Nacetovem Jožetu, Bog mu daj dobro, saj ste ga tudi vi poznali, kaj ne, ki je tudi zaklad kopal in ga tudi izkopal ter sam premaknil, kar bi ne smel nikoli storiti. Umrl je tretje leto“.

„Ej, pojdite, pojdite!“ reče jeden izmed „žnidarjev“, „to so same ljudske bajke, — ko bi jaz vedel za kateri zaklad, takoj ga odkopljem in bi se mi nič žalega ne zgodilo“, to rekši prime za kupico in jo zvrne, drugi za njim ravno tako in potem plačajo „ceho“ in odidejo vsak na svoj dom.

* * *

Drugi dan so se zopet sešli „žnidarji“ v oni gostilni, a danes je bil med njimi tudi Jaka.

No, zakaj te pa yčera ni bilo sem?“ ga vprašajo „žnidarji“. „Si li bil kaj bolan ali kali?“

„Bolan ravno nisem bil, hvala Bogu, ampak imel sem le druge opravke“, to rekši pogleda na onega kruljevega, ki je sedel pri drugi mizi ter se nasmeje.

na tistej edino pravej podlagi, na katerej so se trudili in potili stoletja naši očetje, na podlagi vere katoliške. Varujmo se iz tujega k nam zanesenega liberalizma, kateremu je vera deveta briga, ali še celo kača, katerej bi najraje glavo strl!

Mi Dolenjci smo brez dvoma dobri ljudje; ali nekaj nam pa manjka prav gotovo: — pravega življenja, pravega zanimanja za potrebe današnjega časa. Prepričani smo, da bode prihodnji shod rodil v tem najboljši plod — podobno kakor je poživil I. slovenski katoliški shod v Ljubljani sploh zavest katoliško.

Ali ene reči ne pozabimo! Treba je zlasti nam novomeščanom, da se za shod pripravimo. Treba je, da tudi drugod po bližnjih farah zlasti našega okrajnega glavarstva duhovni gospodje in drugi gospodje rodoljubi vže sedaj ljudstvo podučujejo in pripravljajo na shod. Število vdeležencev mora biti veliko. Bode tudi, ako ne bomo držali križema rok. Kako se zanimajo ljudje, so pokazali vže meseca aprila, ko jih je došlo semkaj na povabilo nad sto vrlih mož, kateri so vsi kar vneti zapustili kraj pogovora, obljubovaje, da hočejo delati tako, kakor se je govorilo in sklepalo.

Delajmo z združenimi močmi in najlepši plod nam ne izostane.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Nemce, še bolj prav nemškutarje, ker pravi nemci so nam bolj pošteni, strašno peče, da se Slovenci od dne do dne bolj zavedamo, da smo

„Kaj pa imaš tako skrivnega, da bi mi ne smeli vedeti?“ praša „žnidar“.

„Posebnega nimam ravno nič“, odvrne Jaka, „ker se pa pravim prijateljem ne sme nič prikrihati, zatorej vam povem. — Pred včerajšnjim, ko sem tudi tukaj sedel in pil svoj kozarec vina, pride oni-le berač k meni ter me prosi za kozarček in jaz mu ga dam. Potem pa se vsede k meni, ter mi začne pripovedovati različne stvari, kar me je jako zanimalo. Jaz mu ponudim, ko sem bil vže precej dobre volje, še drugo in tretjo kupico, pa mu začnem tožiti slabe čase, on pa meni in tako je prišlo do tega, da mi je jel pripovedovati:

„Jaz sem reven, jako reven, živim samo ob temu, kar mi drugi ljudje dadô, kar vidite sami. Poskusil bi vže bil svojo srečo, pa sem preveč strahopeten ter si radi tega ne upam. — Ako hočete vi to storiti, pravi, vam rad povem, če boste hoteli vse tako storiti, kakor vam jaz ukažem, pa boste tudi dosegli svoj namen, še bogati bote“.

„Kaj jaz bogat?“ se začudim, „kaj pa naj storim? povejte no, povejte! mar li veste za kak

Slovenci; da bolj i bolj čvrsto zahtevamo pravice našemu lepemu jeziku, katere nam zagotavljajo tudi državne postave. Po Koroškem strašno ropotajo zoper vrli list „Mir“, zoper „katoliško politično i gospodarsko društvo“, zoper shode podružnic ssv. Cirila in Metoda, ki budí slovenske Korošce. — Na Štajarskem je podobno. Pred malo dnevi so se sošli spodnje štajarski Nemci (ki pa imajo skoraj brez izjeme slovanska imena) v Celju, da se posvetujejo, kako obvarovati nemštvo na južnem Štajarskem, ki se baje od Slovencev tako grozno zatira! Po sili nam hodi tu na misel ona basen o ovci in volku. Da bi hoteli nas Slovence Nemci tako zatirati kar mi nje, mi bi Boga hvalili za tako zatiranje

Slovenski Sokoli so imeli 8. in 9. julija slovesen shod v Ljubljani. Tudi mnogi hrvatski gostje so jih počastili. Zabava je bila istinito narodna, slovenska.

Na **Češkem** še vedno vre. Bati se je, da Mladočehi slednjič prisilijo konservativne velike posestnike, da se odpovejo političnemu delovanju. Ako se to zgodi, bi koristilo samo češkim Nemcem.

V **Šleziji** se vzdigajo Slovani; viditi pa je, hvala Bogu, da sprevidevajo tamošnji slovanski voditelji, da jim je pravice pričakovati le na verskeji katoliškeji podlagi.

Večkrat smo že omenjali, da na **Hrvatskem** gospodarijo Mažari in mažaroni. Vzrok je domača needinost — pri nekaterih celo podkupljivost.

Zadnji čas pa sta si za narod vneti stranki zjediniili — nju zastopnika škof Strossmayer in doktor Starčević sta si v krapinskih toplicah podala roké v znamenje dograne sprave.

zaklad, ali kali? Resno se obrne proti meni in reče: „Koj, slišali ste menda vže katerikrat, da tudi hudič človeku denarja dá, če se mu zaobljubi ali če ž njim zvezo stori?“ In ko mu jaz to pritrdim, začne mi pripovedovati: „Pojdite o polnoči, pa ne sami, marveč vzemite še koga družega sè seboj na kak skrit kraj — križ pot, tam zakurite velik ogenj z blagoslovljenih šibic, naredite velik krog in ga poškopite z blagoslovljeno vodo in preden bode polnoč ura bila, stojte že vsi razun jednega najbolj srčnega v krogu in tisti, ki bode sredi kroga, naj drži „črne bukve“ v roci in naj bere ž njih in ko bode polnoč ura v zvoniku udarila, naj tisti, ki bode zunaj kroga, zakriči: „Lucifer, poglavar vseh hudičev, pridi sem!“ — „Zakaj pa mora jeden zunaj kroga stati“, mu pretrgam besedo. On mi pa reče da zato, ko bode hudič prišel in nas vprašal, kaj da zahtevamo, mora tisti, ki bode stal zunaj blagoslovljenega kroga, reči: „denarja“. Hudič ga bode dal pa zato tudi zahteval enega; zunaj stoječi naj brž skoči v blagoslovljeni krog in hudič si ne bode

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Nemškem** se vendar kaže, da bode vlada dobila malo večino za vojaško predlogo, ki zahteva povišanje vojske. To pač ni veselo — kamo bomo prišli, ako bode po vsej Evropi oboroženi mir požiral od leta do leta več milijonov.

Na **Laškem** gospodarijo framasoni (frajmavrarji), ali zadnji čas vendar narod začenja spregledavati, kamo to pelje. Katoliška zavest se poživlja, v večih mestih vže so dosegli katoliki pri občinskih volitvah lepe vspehe.

V **Parizu** je prišlo do velikih nemirov po ulicah. Kri je tekla, veliko so jih zaprli. Bati se je, da pride še kaj hujšega. Kar si je vlada sejala mnogo let, to bode žela!

Na **Srbskem** bodo tožili prejšnje ministre, češ, da so prelomili ustanovne postave.

Turška vlada je v Armeniji obsodila veliko kristijanov, kakor se kaže po nedolžnem, nekatere celo v smrt. To je vzrok, da so se jele krščanske vlade bolj brigati za Armenijo. Turčija bode prisiljena bolj skrbeti za pravico in red v tej deželi.

Egiptovski podkralj je potoval v Carigrad k Sultanu. Videti je, kakor da bi se hotel z njegovo pomočjo rešiti Angležev, ki doslej zapovedujejo v Egiptu.

Piše se nam:

Iz okraja trebanjskega. — Takega strahu, toliko jeze in nevolje pa še ni bilo, kakor je pri nas zadnje dni; — zlobna roka nam kar zapored zažiga pohištva, po noči a tudi pri belem dnevu. Na posestvu trebanjske grajščine je bilo vžgano tri dni zapored — enkrat o

upal nič storiti, ker bode v blagoslovljenem krogu. Moliti morate tudi, je pristavel, tako pojde hudič s potepenim nosom v pekel nazaj, vi pa s polnimi mošnjami denarja domov.

„Kaj pa vi prayite na to?“ reče Jaka svojim prijateljem, „bode li s te moke kaj kruha ali ne?“

„Ja, mi smo tudi vže na take reči mislili“, govoré „žnidarji“, — pa nismo vedeli kako naj bi storili. Ravno pray, da si nam to povedal, — še nocoj hočemo poskusiti svojo srečo. — To bode veselje, ko bomo imeli dosti denarja in se nam ne bode treba mučiti potem s šivanjem cele dneve in noči.“

„Ja, kje pa bi bil za to najboljši prostor?“ praša Jaka.

„Kje drugje, ko tam v onem gozdu, pri onem znamenju, kjer se križati dve stezi,“ odgovorijo „žnidarji“.

„Saj res, tam bode ravno prav, kot nalašč.“ reče Jaka, „če pa hočemo to storiti danes, moramo takoj odrinit, da se z vsem potrebnim preskrbimo;“ to rekši, plačajo in otidejo. (Dalje prih.)

poludne. Gorelo je kar na dveh, treh krajih ob enem po fari trebanjske pa tudi po mirnopenjske. Največa nesreča se je zgodila pa v Mirnipeči. Ob enej po noči je jelo goreti pri posestniku Bartelj-u. Gospodar je sklical družino, da ni zgorela, hotel rešiti še živino — ali žal, streha se je udrila nanj in nesrečni poštnjak je zgorel.

Strah se širi na vse strani, govori se o pretilnih pismih. Pri nas in bližnjih krajih čujejo ljudje — bojé se spati, češ, nenadoma se utegne posvetiti. Straže čujejo, so se pomnožile, vsaj slišal sem tako iz Novega Mesta, Mokronoga itd. Orožnike so podvojili — a kaže se zaman ves trud — tička požigalca ne moremo dobiti v pest.

Jako pa je pomilovati, da je vsled zlobnosti enega ali pa več požigalcev, ki delajo kar po načrtu, prišel v nesrečo popolnoma nedolžni človek. Neki italijanski delavec v gozdu blizu Mirne peči je prišel, ne vem zakaj na sum, da je on požigalec. Kar po njem so pali nekateri neotesanci, nekov hlapec celo z vilami. Zdelali so ubozega Laha tako, da bode, ali kakor čujem, da je vže unrl. — Ne čudimo se nevolji ljudi naših; ali vendar za Boga, treba je brzdati strast — saj imamo gosposko: ako dobite tička, le v lukinjo z njim — se mu bode vže prisodilo, kar mu gre. Sami si ne delajte pravice, da se morda vnovič ne znosite nad nedolžnim.

Na **Polji Dolenjskem**, je včeraj, t. j. 3. julija t. l. med 2. in 3. uro popoldne tako silno vihar razsajal, da je ljudem učinil prav izdatno škodo. — Mnogo posestnikov je imelo že deloma posušeno krmo, nalažili so jo na vozove, pa jim jo je iz vozov odnašal, ter tudi večino vsem prav do kapljice zmočil. — Pa ta škoda bi se že še potrpela, ker se drugi dan lahko posuši. Veliko večjo škodo napravil je vihar onim, katerim je kozolce podr. V nekaterih bila je detelja in tudi že ječmen, pa se je brez usmiljenja vse na tla porušilo. Tudi onemu, ki je imel letos novo slamnato streho, ni hotel vihar prizanesti, ter ga je brez usmiljenja porušil. Visoka drevesa je podiral. Na jednom vrtu, kar tri. Orehe in češplje izdr. Mlade ptičke bilo je videti ležati pod drevesi mrtve. Jagneta drevesa je lomil. Naredil je prav veliko škode. Žita, ki so lepo kazala in zorila, leže povaljana. Bog se usmili, in prizanesi nam nadalje z nevihto! — Kakor pripovedujejo, je bila toča tudi pri sv. Petku.

Iz **Malega Loga** fare Loški potok — se poroča, da še nikoli ni bilo tako dolgočasno, kakor tekoče leto. Kar je bilo boljših ljudi, so zapustili svoja gnezda in si vsled slabih zaslužkov poiskali nekateri daleč, drugi bližje kraje, kjer mislijo z delom dobiti srečo. Zaslužki vožnje so se znižali, zemlja je postala bolj nerodovitna in ne more za vse roditi. Mnogo prej dobrih kmetov namerava v Novi svet, med temi tudi bolj omikana mladina ne bo zaostala, samo nezrela starost, potem na pol slepi, ki niso za rabo, in pa kruljevi, samo ti ostanejo še doma v svojem dolgočasnem gnezdu. Bati se je, da nam to ne bode rodilo dobrega sadu. Bog nam pomagaj.

Iz **Dobrove**. — Prva polovica meseca junija more se z vso pravico imenovati „gromovita“. Grom smo imeli tukaj prvi dan; potem pa dné 9. do vštetega 16. t. m. slednji dan. Hudo vreme, hvala Bogu, nam tukaj do sedaj ni še napravilo posebnih nesreč. Pač, včeraj popoldne zabliskalo se je kmalo tam po 3. uri kake štirikrat prav živo in močno zagromelo. Eden teh bliskov sprožil se je bil tja v Kališnikoy kozolec (samec) ob državnej cesti — v Kozarjah; slamnata

streha je zgorela in pa krov se močno osmodil, oziroma pogorel. Da bi bilo s tem pač tudi za bodočnost vse opravljeno, pa smo na dobrem.

Iz Sel pri Šumbregu. — Naša farna vas Sela je precej v kot potisnjena. Živimo bolj samotarsko. S svetom ne občujemo veliko. Saj tudi ne moremo, ko bi ravno hoteli. Gospod vrednik, verjemite mi, ako hočem v kako sosedno vas iti, moram poprej na črevlje pogledati, ako imam dovolj žrebljev nabitih, ako ne, bi znal brez podplatov domov priti. Tako slaba pota imamo v naši občini. Pa v občinsko politiko nočem predaleč segati; morda bi se kakemu možu radi tega zameril.

V vasi imamo vendar hvala Bogu osebo, katera se upa včasih celo pot na Žužemberk nastopiti, da nam prinese kaki časnik ali kako pismo iz pošte. Iz časnikov zvemo, kaj se godi po širokem svetu. Iz časnikov smo tudi zvedeli, da namerava bela Ljubljana prirediti šolski mladini veseli dan v proslavo 300letnice zmage pri Sisku. Mi smo hribovci, pa vendar tudi ošabni. V ošabnosti naši smo hoteli biti celó Ljubljani jednaki. Pa napuh pripelje v nesrečo. Spomnili smo se basni o žabi in volu. Ker je hotela biti volu enaka, je počila. Da nam tega ni bilo treba, smo nekoliko odjenjali in po naših skromnih močeh tudi dné 22. junija priredili slavnost, katera bode gotovo marsikomu naših faranov, seosebno pa naši šolski mladini v vednem spominu ostala. Saj tako vesela šolska mladina še nikoli ni bila, z njo se je pa veselilo tudi ljudstvo.

Ker je bil grad Šumbreg, kojega razvaline še dandanes njegovo nekdanjo moč svedočijo, lastnina onih Turjačanov, koji so se hrabro bojevali zoper ljutega Turka, bilo je na mestu šolski mladini, da se ji bolj vcepi ljubezen do domovine, na dan 300letnice zmage pri Sisku, na Šumberskem prostoru prirediti vesel spominski dan. Vsaj je bil Andrej Turjaški sin gospoda Turjaškega in Šumberskega.

Že predvečer to je 21. junija naznanjala sta velikanski kres in glas topičev (oboje na Šumberskih razvalinah) daleč naokrog, kaj se bode godilo prihodnji dan.

Ob devetih zjutraj se je zbrala mladina v šolskem poslopji, od koder je, spremljevana od množice ljudstva pod rudečo-belo zastavo, korakala na Šumbreg. Tukaj je v starinski cerkvi, posvečeni sv. Katarini bral tukajšnji administrator č. g. Josip Kos slovesno zahvalno sveto mašo. Po maši pa razjasnil, stoječ na razvalinskem kamenji, mladini in okoli stoječemu ljudstvu v jedrnatem in ginljivem slavnostnem govoru pomen dneva. Res je bil govor ginljiv, saj so se vidile solze v očeh odraslih lesketati. Z gromovitim živio-klicem bil je govor končan. Hrib bi se kmalu zamajal, tako je zaupilo ljudstvo živio!

Na to je zapela šolska mladina cosarsko pesem, pod vodstvom tukajšnjega učitelja, gospoda Miroslava Jazbeca. Kar pa ni dosegel slavnostni govor v nekaterih kamenitih srcih, to so dosegle razne deklaracije naših šolarjev. Zvesto je poslušalo ljudstvo narodne pesmi: „Ravbar“, „Sisek rešen“, nadalje „Lavdon“ in „Slava Slovincem“. Pa kjer je veselje, tam je tudi petje. Seosebno krepko so zapeli šolarji: „Avstrija moja“. Kjer je delo, je tudi jelo. Pogoščena je bila mladina z jedjo in pijačo, in zapevši še jedenkrat cesarsko pesem, je odšla domov. Ljudstvo pa je ostalo na razvalinah in se med pokanjem topičev radovalo do poznega večera. Da napitnic ni primanjkovalo, se razume.

Navzoče je bilo pa le bolj samo domače ljudstvo. Čeravno je bilo tudi od drugod veliko povabljenih. Med drugimi pa, ki so se tudi slavnostnega dne vdeležili, ne smem prezreti gospoda Dr. Kravta iz Trebnjega, kateri se je posebno prijatelja in ob jednom dobrotnika naše šolske mladine pokazal, pa g. učitelja iz Šmihela pri Žužemberku. Srčna jima hvala!

Domače vesti.

(Prememba vredništva). Prihodnjo število „Dol. Novic“ prevzame vredništvo tega lista velečast. gospod Josip Benkovič, kapiteljski vikar.

(Pevski večer) priredi „Dolenjsko pevsko društvo“ danes v soboto na vrtu gostilne g. V. Tučka. Na vsoporedu je petje in godba. Vstop prost. Začetek ob 8. uri. Pri neugodnem vremenu bo pevski večer v nedeljo. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Gimnazijske in druge šole) v Novem mestu so sklenile danes šolsko leto. Na gimnaziji je bilo koncem šolskega leta 197 dijakov. Med tem jih je dovršilo z odliko 18; prvi red je dobilo 116, drugi red 14; tretji red 12. Po počitnicah sme iz jednega razreda ponavljati 5 dijakov. Slovencev je bilo 189, Nemcev 7 in 1 Italijan.

(Toča) je napravila v fari Sv. Duha nad Krškem 3. julija jako veliko škodo.

(Dol. železnice predor pod sv. Ano) je sedaj, kakor so že zadnje „Novice“ poročale, predrt in se pridno izdeljuje. Podjetniki so vabili za pretečeno nedeljo popoldne vso odličnejšo gospodo, meščanstvo in bližnje grajščake, katerih vseh se je zbralo nad poldrugi sto. — Pred vhodom v predor je inženir in podjetnik g. Radl pozdravil navzoče v imenu firme pl. Ceconi in dr., ter dejal, da je pri takih podjetjih običajno, kadar kaki večji kos težavnega dela napravi, da povabijo na ogled interesovano občinstvo. — Mej silnim streljanjem so nastopili navzoči pot v predor, kateri je bil z mnogimi svečami razsvetljen, pri večjih odprtijah pa z žicami magnezije. Velik del je že do prave velikosti razširjen, nekaj tudi obokanega; sploh pa je pogled po razstreljenih pečinah grozen, ter je res občudovati, kaj človeški um in pridna roka premoreta; a tudi je milovati ljudi, ki v temi in mokroti mnogo trpé. Ni čuda, če se kaka nesreča pripeti, saj je delavec le mali črvček, ki v zemlji po skalah kljuje, in mala betvica kamna ga lahko umori. — Dospevši na beli dan, pozdravila je godba in streljanje prišlo, ktere so potem gospodje podjetniki na lepo pripravljenem prostoru imenitno pogostili. Napivalo se je presv. cesarju, gg. podjetnikom tehnikom, okr. glavarju, inspektorju Klemenčič-u, dež. in drž. poslancu Šukljeju, pl. Lehmannu itd. — Živahna zabava je trajala do mraka.

(Kmetijsko predavanje.) V kmetijski bralnici v Novem Mestu bode v nedeljo dné 16. t. m. ob 9. uri predavanje o letošnem pomanjkanju krme in o prešičjih boleznih. — Zadnjo nedeljo priredila je kmetijska podružnica tako predavanje tudi v Beli cerkvi, kjer se je sešlo nad 100 gospodarjev. Po končanem predavanju ogledali so si sosedni vinogradi tudi poskusni ameriški vinograd, katerega oskrbuje kmetijska podružnica Novomeška, in katerega letošni nasadi zares krasno vspevajo.

(Štajerski posebni vlak v Marijino Celje) [Mariazell] po skoraj na pol znižani ceni pelje iz Ljubljane skozi Celje, Maribor, Gradec do Neuburga v petek, dné 11. avgusta t. l. Udeležniki ob-

iščejo pri tej priliki lahko cesarsko stolno mesto Dunaj, ker je tudi do Dunaja in nazaj vožnja cena znižana za polovico. Za pravočasno oglasitev prosi najujudneje potovalni odbor v Ljubljani, Marijin trg št. 1.

(Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) je imelo dne 5. julija svojo 69. sejo. Navzoči: Tomo Zupan (prvomestnik), dr. vitez Bleiweis, Matej Močnik, Ivan Murnik, Luka Svetec (predsednik) dr. Vošnjak (blagajnik), Andrej Zamejec, Ant. Žlogar (zapisnikar). — Od nadzorstva: Oroslov Dolenec, Ivan Vrhovnik. — Prvomestnik naznanja, da je v zadnjem času prejel prav obilnih darov za družbo, ki bodo v kratkem izkazani; s posebno hvaležnostjo pa omenja Litijskih in Šmartinskih Slovencev, ki so uprav danes za god družbinih sv. zavetnikov po g. podpredsedniku Svetcu zopet poslane kot Cirilo-Metodijski dar 200 kron ter postale družbine pokroviteljice že v četrto. Istotako so „Novomeški samci“ po g. dr. Vošnjaku doposlali družbi 200 kron. „Prvih kron“ darovi pa že presegajo drugitisočak. Slava in hvala vsem p. n. darovalcem! Od zadnje seje so v prosep družbi priredila z lepimi dohodki razna društva primerne zabave in koncerte n. pr. slovenska društva Tržaška s sodelovanjem opernih pevcev g. Trtnika in gospe Strasser-Čehove; podružnica v Šiški s sodelovanjem sl. „Ljubljanskega Sokola“, „Slavca“ in šišenske „Čitalnice“; Šentjakobsko-Trnovska ženska podružnica s sodelovanjem pevskega društva „Ljubljana“; Beljaška podružnica v Štebnji s sodelovanjem prvega slovenskega pevskega društva „Gorotan“; Litijske in Šmartinske Slovenke izboren koncert; družbini šolski zavodi Tržaški in v Rojanu pa so obhajali slavnost sv. Cirila in Metoda z jako zanimivimi in prikladnimi vsporedi. — Blagajnik konstatuje izvanredno obilne prispevke zadnjega meseca, ki so prav primerno došli, ko troški v društvene svrhe naraščajo. — Tajnikovo izvetje o došlih ulogah in njih upravnih rešitvi se odobrovalno vzame na znanje. — Pošnje za podpore, nagrade, podaritev knjig, učil itd. se uslišijo. — Predlogi ob osnovi novih zabavišč se odobré. — Gledé letošnje skupščine se potrebno ukrene. Vsled sporazumljenja s slavnim načelništvom ženske podružnice bode velika skupščina dne 26. julija na dan sv. Ane v Sežani na Krasu. Celotni vspored se bo objavil pozneje. Dozdaj je zglašenih že čez 30 podružnic s približno dvakrat toliko delegati. Ujudno vabimo še druga načelništva, da čem prej naznanijo svoje zastopnike, oziroma pooblaščenice, da se bo moglo pravočasno potrebno oskrbeti v Sežani. Po pravilih sme vsak izvoljeni zastopnik, ako je slučajno zadržan, pooblastiti ktereakoli družbenika, oziroma pošlje pooblastilo lahko vodstvu, ki to oskrbi. Sploh pa so vabljeni vsi rodoljubi in pospeševalci slovenskega šolstva k skupščinski slavnosti v Sežano.

(Iz šolskih poročil,) ki se danes ob šolskem sklepu razpošiljajo, posnamemo sledeče podatke: Štirirazredno deško šolo v Novem Mestu je obiskovalo 193 učencev; mej letom izostalo jih je 11, umrlo 5. — Trorazredna dekliška šola v Novem Mestu je imela 117 učenek; mej njimi 54 pohvaljenih. Druzega ni iz tega poročila čisto nič razvidnega; tudi ne, ako so se ročna dela poučevala. — Franc-Jozefova šola v Črnomlju je štela v štirih razredih 195 dečkov in 181 deklic; v ponavljalni šoli pa 50 dečkov in 59 deklic. — V Metliško štirirazredno šolo je hodilo ob koncu leta 371 dečkov in deklic; v ponavljalno šolo pa 98 dečkov in deklic. Metliško obrtno šolo pa je

obiskovalo v pripravljalnem tečaju in dveh razredih 57 obrtnijskih učencev in sicer 17 črevljarjev, 9 krojačev, 3 kovači, 12 mizarjev, 1 pekar, 1 tkalec 1 podobar, 1 sedlar, 1 klobučar, 1 brivec, 9 trgovcev in 1 usnjar.

(Vabilo in vspored slavnosti stoletnice fare Koprivnik) in nje prvega duhovnega očeta Valentina Vodnika-a v nedeljo dne 27. avgusta t. l. — 1. ob 10. uri dopoldne sprejem došlih čast. gostov na Koprivniku. 2. ob polu 11 uri dopoldne cerkveni govor č. g. Janeza Ažman-a župnika Gorjanskega in potem slovesna sv. maša, pri kateri pojó bohinski pevci. 3. po sv. maši slavnostni govor gosp. profesorja Levca in odkritje spominske plošče. 4. skupni obed. 5. popoldan ob 4. uri odhod na Boh. Bistrico. 6. v ponedeljek izlet k Savici. Posebna vabila se ne bodo izdajala. Obed oskrbi gosp. Matej Bevc, poštar in gostilničar na Boh. Bistrici. Kdor se hoče vdeležiti skupnega obeda naj pošlje gospodu Bevcu vsaj do 18. avgusta 1 gld. 50 kr. Slavnost se bo vršila pri vsakem vremenu. K obilni vdeležbi vljudno vabi

Odbor.

(„Ljubimo našega Gospoda Jezusa Kristusa“) sina živega Boga“ je knjižica, katero je spisal sarajevski nadškof Štadler v hrvatskem jeziku, naš rojak, kanonik in generalni vikar v Serajevu dr. Jeglič pa jo poslovenil. Knjiga se je doslej dobivala po 1 gld. v katoliški bukvarni v Ljubljani. Odslej stane vezana samo 50 kr. Pisana je z gorečnostjo, s sv. ljubeznijo do Jezusa; pa tudi uči, užiga ogenj sv. Ljubezni do našega odrešenika. Dolenjci se zite po tej predragoceni knjižici!

(Wolfovega slovensko-nemškega slovarja) izšel je peti sešitek, ki obsega besede od „izmol“ do „klajnik“. Reči moramo, da smo po vsacem novem zvezku bolj zadovoljni. Prepričani smemo biti, da bode po tem delu slovensko občinstvo seglo z največim veseljem. Sešitek se dobiva v katoliški bukvarni v Ljubljani po 50 kr.

Razne vesti.

* (Vražje!) Nekje na Dolenjskem bil je 35letni mož minulo zimo zelo bolan, da je dvakrat prejel sv. zakrament za umirajoče. Na spomlad se je moral pa seliti, ravno ko se mu je zdravje malo zboljšalo. Nekega dne pride k njemu neka oseba in mu pravi: „Le verjemi! nič drugega ti ni, kod narejeno ti je, (zacoprano) in celó na pragu“. — Seveda, on je to rad verjel, ukazal je strop in streho predreti, da so ga s tistega stanovanja ven vzeli, da ne bode čez prag šel; potem je pa še hotel, da so ga s tistega zemljišča na drugo prenesli. — Zdaj v drugem stanovanju je res malo okreval, in vedno trdi, da mu je bilo v prejšnjem stanovanju na vsak način zacoprano. — Bog daj takim neumnežem pravo pamet!

* (Tatovi) čedalje bolj prebrisani in predrzni postajajo, tako, da je včasih zanimivo slišati, kako so jo pogodili. Zadnje dni je na Dunaju okraden bil sluga večjega denarnega zavoda. — Opazoval ga je tat dalj časa, ter se k njemu prikradel v poštni pisarni. Sluga je svojo denarno torbico položil na mizo poleg pisarniške ograje, ter jo odprl, da bi list uradniku izročil. V kratkem trenutku, ko se sluga k uradniku obrne, popade tat vsebino torbice, celih 11 tisočakov in 285 gld., hipoma zmuzne iz pisarne ter na ulici zgine kot kafa. Nekaj dni popred pa so zasačili tudi na Dunaju necega Grošelnja, ki je že mnogo let kradel

na silno predrzen način; zanimivo pa je, da je ta tat vse natanko v knjižico pisal, kje, kdaj in koliko je komu vzel, ali je težko ulomil; tudi opazke je pisal, kje in ob katerem času se lahko ulomi itd. — Bil je primeroma varčen, in je imel že trideset tisoč prihranjenih za stare dni, katere pa ni učakal. V neki hiši je svoje zapestnice popustil, na katerih se je števila perice nahajala, po kateri so potem tatu zasledili V zaporn je stražnikom se odmaknil mej stopnicami tretjega nadstropja, na tla skočil, ter se takoj ubil.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Bog vsega-mogočni, najino preljubljeno mater

Marijo Kinsky

danes ob 4. uri zjutraj v visoki starosti po kratki bolezni, prevideno s svetimi zakramenti za umirajoče, v boljše življenje poklical.

Pogreb bode v soboto 15. tega meseca ob 10 uri popoldne na tukajšnjem pokopališču.

Sv. maša zadušnica služila se bode v farni cerkvi ob 9. uri 21. tega meseca.

Novo Mesto, dne 13. julija 1893.

(164) Žalujoča sina Janez in Jože Kinsky.

Razglas.

Krajni šolski svet v Dobrem Polju bode dne 31. julija t. l. popoldan ob 1. uri dajal na javno dražbo razširjenje tukajšnje III v IV. razredno ljudsko šolo. Dražba se bode vršila na lici mesta; kavcije se mora 10% cenjenega zneska predložiti. Dajalo se bode vsako delo posamezno na dražbo; ako prevzame podjetnik vse delo nazadje skupaj, se bode njemu oddalo vse delo cenjeno na 4612 gold. 58 kr. Cenilni zapisnik in obris nove stavbe ležita v tukajšnji pisarni vsacemu na razpogled. Delo se bode pričelo prihodno pomlad 1894.

1. zidar. i pomag. delo, blago i vožnja	gld. 2162 kr. 56
2. kamnoseško delo, blago in vožnja	" 54 " 82
3. tesarsko delo les in vožnja	" 1255 " 97
4. mizarsko delo in blago	" 249 " 17
5. ključavničarsko delo in blago	" 305 " 16
6. kleparsko (špenglarsko) delo, blago in vožnja	" 47 " 12
7. streharsko delo in blago	" 57 " 08
8. steklarsko delo	" 38 " 22
9. šolsko orodje (Schuleinrichtung) in blago	" 442 " 48

Skupaj . . . gld. 4612 kr. 58

Krajni šolski svet v Dobrem Polju,
dne 2. malega srpana 1893.

(169) Josip Šteh, predsednik.

V Ameriko

se pride iz Ljubljane v Nju-Jork skozi Basel, Pariz, Havre v najmanjših dneh za 106 gold. Na ladijo se vstopi vsako saboto v Havru, iz Basela se odhaja vsaki četrtek. — Kedor želi todi potovati, naj se obrne na Zwischenbarta v Basel (Schweiz).

(166—1)

Za škropljenje trt, krompirja in fižola
priporočam za to kaj pripravno

škropilnico

v obliki škarij.

Škropilnica kaj intenzivno dela, in kar jo posebno priporočam, je lastnost, da, ker od tal vkvišku škropi, s tem tudi pod liste tekočino žene.

Dobiva se pri (162—2)

Franc Seidl-nu v Novem Mestu.

Na prodaj je nov mlin,

s tremi tečaji, prav dobro narejen, voda visoka ter jo je zmirom dosti, v dobrem kraju eno uro od železnice, pri cesti in je v bližnji tudi premogokop. Pri najemu so tudi njive in travniki. Plačati je jeden del takoj, ostalo pa se lahko plačuje v letnih obrokih. Več se izve pri Janezu Lenardu, v Rajhenburgu na Štajerskem.

(139—4)

Kmetijska podružnica v Št.-Jerneju potrebuje za ograjo za žrebete naslednje vrste lesa:

- 230 stebrov po 2½ m. visocih in 6 col debelih,
- 205 stebrov po 1¾ m. visocih in 5 col debelih,
- 230 rant po 4 m. dolge in 4 cole debele in
- 10 podpor po 1½ m. dolge in 4 cole debele.

Stebri morajo biti hrastovi ali pa kostanjevi ter iz čvrstega lesa brez beline. — Rante smejo biti smrekove. Ponudbe s ceno sprejema do 30. julija predstojništvo kmetijske podružnice v Št.-Jerneju.

(167)

Javna zahvala.

Dne 31. maja t. l. uničil je ogenj moje še le dva meseca pri ogrsko-francoski zavarovalnici „Franco-Hongroise“ zavarovano poslopje.

Ker mi je omenjena zavarovalnica po njenem glavnem zastopu v Ljubljani, oziroma okrajnem zastopniku gospodu Janezu Strle-tu v Krškem, polno zavarovalno svoto brez vsakršnega odbitka točno izplačala, me veže dolžnost, taisti mojo presrečno zahvalo izreči in jo vsakemu posestniku najtoplejše priporočati.

Čisti Breg pri Raki, dne 27. maja 1893.

+ Janez Pisek,
podpisal Jože Volčič m. p. priča,
Lorenč Črne m. p. priča,
Anton Škul m. p. priča.

Videl! Županski urad Raka,
dne 27. junija 1893.
E. S. Al. Hrastnik m. p., župan.

(165)

Prostori sedanje pošte

na glavnem trgu pripravni za prodajalnico ali gostilno se oddajo v najem. Natančneje pov lastnica pl. Fichtenau.

Franc Čuden,

(72—8)

urar

preje J. Geba v Ljubljani slonove ulice št. 11 priporoča svojo bogato in največjo zalogo švicarskih ur, po najnižjih cenah, zlatih, srebrnih, nikelnastih, stenskih (Pendeluhren) in budilnic, verižic, prstanov, uhanov, murčkov in drugih v to stroko spadajočih stvari. Popravila natančno in dobro naredim. Poštna naročila se hitro izvršujejo. Ceniki so zastoj in tudi po pošti pošiljajo. V cenikih je natančneje popisano, kakošne ure da so, koliko časa jamčim (garantiram) in zamenjam.

Stare srebrne ure imam po 3—5 gold.

V grajščini Bajnof pri Novem Mestu je naprodaj več vrst

prav dobrega vina

raznih letnikov. Oddaja se v vsaki množini in po jako nizki ceni. Pokušnje se ne pošiljajo. (149—3)

V lekarni gosp. pl. Sladojeviča v Novem Mestu se sprejme takoj

priden in zanesljiv hlapec

proti primerno dobrem plačilu.

(163)

Izjava.

Vsled zopetnih vprašanj iz krogov naših naročiteljev izjavljava opetovano izrecno, da je najin pristni

 Finger-jev

Plzenski Pivni Grenčec

izključljivo od naju izumljen, ter da se proizvaja pristen in izviren zgloj v najini tovarni za Plzenski pivni grenčec v Plznu, in da se izvaža direktno le od najine strani. Prosiva torej, ne zamenjavati našega izbornega, v celi monarbijii uvedenega krepčila za želodec (ob enem vzlic jako fini kakovosti cenjeno konsumno blago) s pijačami z enakimi nazivi, in da se ne dá nobeden zvabiti po nikakih manevrih ali še tako pompeznih reklamah, nego da blagovoli pri naročevanju našo tvrdko natančno uvaževati.

Z velespoštovanjem (158—2)

Tovarna za Plzenski pivni grenčec
Henrik & Adolf Finger.

Opanke

fine, za gospode, gospé in otroke (148—3)

ima v veliki zalogi in po nizkih cenah

Tone Virant, Novo Mesto.

Na prodaj

je za tri gatteržage vsa železnina, 1 žaga za tavolete, vsakovrstne kolesa za remenje in kolesa za hitri tek (Schwungräder) zobna kolesa, vsakovrstna tečaja (Lager), osi (Wellen); dobi se tako železje po nizki ceni in novo ali malo rabljeno vsake vrste za mline in žage pri

Janezu Lenard-u,

v Rajhenburgu.

(140—4)

V Št.-Jurji pri Mirni Peči se prodaja takoj in iz proste roke

lepo posestvo,

ki meri 35 oral (johov) in sestoji iz gospodarkega poslopja, katero je še v jako dobrem stanu, več lepih gozdov, vinogradov in nekaj travnikov. Kdor hoče to posestvo kupiti, bodisi vže skupaj ali na drobno, naj se oglasi pri podpisanem lastniku, kjer se zve tudi cena.

Franc Zupančič, (150—3)

posestnik v Št.-Jurji, hiš. štev. 19, pošta Mirna Peč.

Hiša št. 34 v Kandiji pri Novem Mestu

obstoječa iz dveh sob, delavnice, kleti, hleva, zraven hiše je tudi vrt in njiva, se odda takoj na več let v najem, ali pa se tudi prodaja. Več pové lastnica ravno tam. (154—3)

Stanovanje

obstoječe iz treh oziroma petih sob in z velikega vrta v Novem Mestu se odda počenši z mesecem septembrom. Več pové lastnica Neža Rome, v Sevnem pod Tržko Goro pri Novem Mestu. (157—2)

Lekarna pri 'kroni'

Josip-a Bergmann-a

v Novem Mestu

kupuje zdravilne rastline in cvetja, kakor: ajbiš, popelne, zobnik, komilice, tavžent rože itd. (153—3)